

noviny brněnských seniorů

**Brněnský
SENIOR**

Ročník 24 * Číslo 1 * Únor * Cena 10 Kč

VÁNOČNÍ KONCERT VNK V DUCHU MUZIKÁLŮ I OPER

Zdařilý vánoční koncert brněnské pobočky Výboru národní kultury v duchu muzikálů i oper uspořádal VNK v Brně s městskou organizací Senioři ČR.

S průvodním slovem a pod taktovkou Jarmily Krátké (emeritní profesorky JAMU) se na pódiu střídali nejčastěji studenti 3. ročníku muzikálového herectví Janáčkovy akademie múzických umění. Mnozí z nich se brzy začnou objevovat v rolích i na prknech prestižního Městského divadla Brno. Zajímavá byla v jejich podání např. Jazzová koleda.

Jako host se představila s árií Terinky z opery Jakobín Jarmila Kubová, emeritní členka Státní opery Praha. Rovněž tak hostovala na koncertu VNK v Brně mj. s árií Fredy, ty můj z muzikálu Pomáda Jitka Macháňová, eme-

ritní členka Divadla J. K. Tyla v Plzni. Macháňová se též blýskla starou anglickou písní Den zrození s českým textem Karla Šípa a naopak Kubová s árií Slaviček od Jana Jakuba Ryby.

Posluchači zaplnili Společenský sál radnice MČ Brno-střed. Aplaudovali opakovaně studentu JAMU R. Širilovi (s árií Alfréda ze 160 let staré opery Traviatta). Také zpíval se studentkou L. Milotovou Znam jednu louku z muzikálu Trhák. Úspěch měli též studenti Adam Kaňák s muzikálem Bídníci, Tomáš Tluchoř nebo Natálie Rašín z rodu Aloise Rašína, autora prvního zákona o čs. Státu a ministra financí nově ustanovené ČSR. Michaela Hasalová brilantně pěvecky zvládla Malou mořskou vílu či D. Lichvářová zpěv staré anglické vánoční písně O Holy Night a také árii Spát. *Foto Václav Žalud*

Brněnský senior vychází
za finanční podpory
statutárního města Brna

B | R | N | O

Kašna

(Janu Skácelovi)

*Vzývá vodu,
hvězdy
i nebe,
proto
my
modleme se
s ní
k této zemi
jeho slovy,
která očišťují
z nás
prach
i popel –
abychom
mohli
dýchat.*

Marie Veselá

POZVÁNKA na členskou schůzi

Senioři ČR, z. s.
Městská organizace Brno pořádá
členskou schůzi s oslavou MDŽ
30. března 2020 od 14 hod.
v Sídle ombudsmanky – velký
společenský sál, na Údolní ulici.

Program:

Zpráva o činnosti.
Zpráva o hospodaření a rozpočet
na r. 2020.
Zpráva kontrolní a revizní komise.
Zpráva mandátní komise.
Diskuze.

Před schůzí se uskuteční krátké
kulturní vystoupení.

Výbor se těší na setkání s vámi.

STAROSTOVÉ A MY, SENIOŘI

Vážení čtenáři Brněnského seniora, cílem každé obce by mělo být vytvoření takového společenského prostředí, kde by celé generace, včetně seniorů, žily rády. Tento cíl má i Městská část Brno-Královo Pole. Vzhledem k tomu, že patříme k obcím s vyšším počtem dříve narozených občanů, je nutné zabývat se tímto aspektem ve zvýšené míře. Každého z nich považujeme za velmi potřebného pro naši společnost. Ráda bych Vám proto představila alespoň některé z aktivit pro seniory, které Královo Pole umožňuje. Aktivním seniorům nabízíme možnost zapojit se do činnosti Klubu seniorů, kde každý týden probíhají kroužky rukodělných aktivit, zpívání, či trénování paměti. Anebo si pánové a dámy můžou jenom tak posedět ve společenské místnosti u kávičky, popovídat si a napláňovat nějaký výlet, přednášku nebo besedu. Městská část financuje čtrnáctkrát do roka tanečky v Kulturním centru Semilasso s oblíbenou Královopolkou, kterých se účastní seniory z celého Brna a nejsou výjimkou ani mimobrněnský návštěvníci. Každoročně připravujeme na Den seniorů kulturně společenskou akci v KC Semilasso, na které vystupují s připraveným programem žáci z našich základních škol a součástí je také retro módní přehlídka, kde jsou modelkami naše sličné seniorky. Závěr roku oslavíme s občany 70+ Vánoční besídkou, o kterou je takový zájem, že musí být ve dvou turnusech, v dopoledním i odpoledním. Vánoční přípitek s vedením obce s drobným občerstvením organizuje pro obyvatele Domů s pečovatelskou službou vedoucí Odboru sociálních služeb. Velmi si vážíme spolků, které sdružují dříve narozené, například Turistický klub bratří Mrštíků nebo Handicap

klub i další, jejichž činnost každoročně dotujeme z obecního rozpočtu a bezplatně jim poskytujeme k setkávání prostory patřící městské části. I výtěžek z tomboly letošního plesu bude věnován právě Handicap klubu. Téměř každý měsíc zveme na radnici do společenského sálu jubilanty a jejich blízké, kde s krátkým programem a dárkem slavíme jejich kulatiny.

O ty seniory, kteří mají sníženou soběstačnost a potřebují větší podporu v běžném životě, pečuje v Králově Poli pečovatelská služba, jež kromě denního stacionáře nabízí i takzvanou odlehčovací službu, tedy 24 hodinovou péči o seniory, kteří jsou například v rekonvalescenci po operaci, nebo pokud rodina potřebuje na pár dní pomoc s péčí. Nabízíme také fyzickou podporu při hygieně ve středisku osobní hygieny a navýšili jsme personál v terénních službách, kdy sociální pracovníci mohou pomoci přímo v domácnostech se vším, co je potřeba nejen ve všední den, ale i o víkendech, aby mohli být naši občané co nejdéle ve svém domácím prostředí.

I když se snažíme našim seniorkám a seniorům zpestřit každodenní život, jsem si vědoma toho, že žádná kulturní akce ani dotace nenahradí slušné a uctivé chování k nim. Toto mám vždy na paměti a snažím se tím řídit.

Přeji všem krásné dny.

*Ing. Karin Karasová
Starostka Městské části Brno-Královo Pole
za hnutí ANO 2011*

NAŠICH SENIORŮ SI VÁŽÍME

Městská část Brno-střed pro své obyvatele staršího věku provozuje dva kluby seniorů, a to na ulici Václavská 3 a Křenová 39. Program si tvoří každý klub sám, jsem velmi rád, že se naši občané dokážou shodnout a napláňovat si společné akce, že žijí aktivním životem. Radnice jim ráda poskytuje zázemí. Osobně také vždy rád přivítám naše obyvatele při jejich společné slavnostní oslavě jubilejních narozenin. Toto pravidelné příjemné setkání probíhá několikrát ročně v zastupitelském sále radnice a zveme oslavence, kteří v daném roce dosáhnou životního jubilea 80, 85, 90 let a dále každý rok.

Městská část Brno-střed nabízí seniorům i různé další možnosti kultur-

ního i společenského využití. Jedním z organizátorů zajímavých akcí pro starší je Centrum volného času Botanika. Nachází se na adrese Botanická 13 a nabízí pravidelné aktivity, například cvičení pro seniory s trenérkou, zpívání s houslistou na lidovou notečku, klub ručních prací, poradnu, kde se návštěvníci zdokonalí v práci s tablety a počítači a další. Každý pátek se pak koná procházka za architekturou našeho města.

Na radnici Brno-střed na Dominikánské 2 pro naše seniory pravidelně připravujeme také koncerty klasické hudby v podání studentů Konzervatoře Brno s názvem Mladí hrají seniorům a koncerty lidové hudby Posezení u cimbálu. Obě kulturní akce budou pokračovat i v roce 2020. Zajímavé koncerty, besedy a představení se také konají v klubu Leitnerova. Centrum volného času Botanika i klub Leitnerova zřizuje městská část Brno-střed.

Nejen kultura a společnost, ale i bezpečnost je pro seniory velmi důležitá. Proto každoročně organizujeme projekt Bezpečný střed pro seniory. Jedná se o sérii přednášek, na co si mají starší lidé dát pozor, jak se bránit, pokud je někdo obtěžuje, jak se vyhnout nekalým obchodním praktikám, jak dávat pozor na své věci a majetek a podobně.

O všech aktivitách a akcích naše seniory informujeme ve Zpravodaji městské části Brno-střed, který vychází každý měsíc. A jsem samozřejmě moc rád, když se ke mně dostane informace, že byli návštěvníci na některé z našich akcí nebo třeba jubilanti spokojeni, že si ji pochvalovali.

*Ing. arch. Vojtěch Mencl
starosta městské části Brno-střed*

ZE ŽIVOTA KLUBŮ

PŘÍSPĚVEK DO SENIORÁČKU

Náš klub seniorů v Brně-Tuřanech byl sice založen oficiálně před sedmi lety, ale činnost místních seniorů je mnohem delší. Již 12 let jezdíme každý měsíc kromě prázdnin za koupáním do Velkého Mederu a zájem o tyto zájezdy je trvalý. Ještě delší historii má ale tradice vzájemných návštěv s našimi přáteli z Čachtic. Úplně na začátku byl náš zájezd v roce 2003 do Čachtic, kde ale bylo zdejší muzeum uzavřené, a tak nás místní pozvali znovu, a navíc nás pohostili. To nezůstalo bez odezvy

z naší strany a pozvali jsme je k nám, a tak začala naše dlouhodobá družba, kdy se každý rok střídáme ve vzájemných návštěvách. Při cestě větší navštívíme některý zámek či hrad a pak již následuje slavnostní přivítání s přípitkem, kulturní program a samozřejmě nechybí hudba a tanec. Zábava se někdy rozproudí tak, že vedoucí zájezdu musí vyhrožovat, že autobus odjede bez těch, co se nemohou rozloučit. Někteří naši členové jezdí do Čachtic i mimo tyto zájezdy na jejich známou akci „Sami sobě“ kdy si sami místní občané všech věkových

kategorií připraví nejrůznější vystoupení k vlastnímu pobavení.

V roce 2017, kdy v Čachticích otevřeli po opravě hrad ušila naše členka paní Anna Běloušková dobový kroj pro Čachtickou paní, který s velkým ohlaselem stále používají. Tento kroj ušila se souhlasem radnice z repliky uložené v místním muzeu, a to jen podle pořizovaných fotografií.

Z loňské návštěvy Čachtic bylo pořizováno i video, které bylo zveřejněno na internetových stránkách města.

*V Tuřanech 23. 1.
Musil Miroslav*

Vánoční koncert

NOVÝ KOSTEL NA LESNÉ

V současné době je pomalu dokončována stavba kostela v Brně na Lesné. Jde o poměrně vysokou zateplenou železobetonovou stavbu na kruhovém půdoryse. Novostavba kostela byla plánovaná, už v souvislosti s výstavbou celého sídliště, v první polovině 60. let 20. století, tedy od samého začátku stavby sídliště, zejména pak v roce 1968. Nejbližším kostelem byl a vlastně doposud je hůře dosažitelný secesní farní kostel na náměstí v Husovicích. Po Srpnu, v období tak zvané normalizace, byly bohužel takovéto záměry na stavbu nového kostela stopnuty. Brňané jistě vědí, jak pokroková byla v té době stavba moderního sídliště pro cca 20 tisíc obyvatel. Mnozí z nás tu stavbu v zeleni, byť jenom z povzdálí, sami sledovali. Podstatnou inspirací bylo tehdy architektům zelené předměstí finských Helsinek, Tapiola. Mezi projektanty nové městské čtvrti se objevují význačná jména tehdejších progresivních brněnských architektů, Zounka, Meduny, Velka, Dufka a Rudiše. Stavby dlouhých, vysokých, dosud u nás v republice v té době nestavěných deskových domů, byly umožněny především zásahem statika Zdeňka Musila, který vyvinul montovaný skelet s průvlaky ukrytými ve stropní desce. Bohužel se celý komplex domů na sídlišti do dnešních dnů v úplnosti nezachoval, některé domy byly nadstavěny o patro, byla také změněna barevnost fasád a obslužné objekty Lučina a Polana byly přestavěny převážně na byty. Nově byly řešeny i balkony. Nebylo by tedy možné v podobě ochranného pásma zvažovat památkovou ochranu celé čtvrti.

Záměr postavit na Lesné kostel byl už v počátku revoluce oživen v prosinci 1989. Na stavbu proběhla za účasti brněnského biskupa Vojtěcha Cikrleho posléze architektonická soutěž, které se se svými návrhy zúčastnilo několik desítek odborníků, architektů, doktorů, magistrů, inženýrů, někdy s velmi rádoby progresivními nápady. Nedostatek soustředěné duchovní činnosti byl v mezidobí řešen výstavbou a provozováním budovy Duchovního centra, suplujícího chybějící kostel. Poměrně jednoduchou stavbu centra navrhl Ing. arch. Bureš. Konají se tu především bohoslužby, ale i další duchovní akce, jako v běžném kostele. Centrum zasvěcené páteru Martinu Štředovi, statečnému obránci obléhaného Brna z roku 1645 a Marii Restitutě Kafkové, zůstane po výstavbě nového kostela součástí celého stavebního komplexu, vč. samostatně stojící věže. Už v roce 1998 převzala investorskou funkci česká provincie Tovaryšstva Ježíšova. Provoz byl v tomto Duchovním centru zahájen v roce 2004 a samostatná farnost tu byla ustavena už o rok později, v roce 2005. Stavba nového kostela byla navržena a schválena podle návrhu Ing. arch. Marka Jana Štěpána. Ten se nápady na stavbu nového kostela na Lesné zabýval už při studiu na fakultě architektury VUT v Brně.

Architekt se zčásti specializuje na novostavby kostelů, uvedme tu například kostel sv. Ducha v Šumné u Vranova nad Dyjí, či kostel v Sazovicích na Zlínsku. Jako v Sazovicích, tak i na Lesné, se jedná o netradiční základní válcovitý tvar kostela. Kostel se svým způsobem odvolává na dávné historické sakrální stavby, středověké rotundy anebo renesanční centrály s římsou a kupolí. Kromě dobře tvarované architektury je samozřejmě nutné postupně shromažďovat dostatek finančních prostředků od dobrovolných dárců. Tuto velmi nevděčnou činnost si vzal na starost zdejší pan farář, pater

Pavel Hověz. Nejde pouze o netradiční tvar moderní kostelní stavby. Po dlouhém zkoušení a zvažování možností došel architekt Štěpán se svým týmem k názoru, že kostel bude přece jenom mít odsazenou věž, která bude více méně sloužit jako rozhledna, bude opět mít naprosto netradiční tvar a bude mít spojení lávkou v prvním patře kostela. Navíc, že také zvony, aby vyhověly nárokům na současné zvukové normy, budou umístěny v horní ploše fasády kostela jako zvonohra, tedy nikoliv jako jednotlivé těžké zvonové kusy, které by v tomto sídlištním prostoru svým zvoněním téměř jaksi obtěžovaly blízké obyvatele čtvrti.

Nový kostel bude zasvěcen, jak bylo už výše naznačeno, Marii Restitutě Kafkové. Helena Kafková se v roce 1894 narodila v nedalekých Husovicích, pokřtěná byla v kostele v Zábrdovicích. Její prostý domek stojí dodnes. Když byly malé Helence tři roky, rodiče se odstěhovali do Vídně. Marie se v dospělosti stala velmi schopnou řádovou zdravotní sestrou v kongregaci sester III. řádu sv. Františka, v řádové nemocnici ve Vídni. Byla hluboce zbožná. Traduje se o ní, že měla ráda guláš a pivo. Na popeleční středu 1942 byla nacisty zatčena za šíření protinacistických letáků. Přes četné žádosti o milost byla ale o rok později, v březnu 1943, ve Vídni státa gilotinou. Řádovým jménem Marie Restituta byla papežem Janem Pavlem II. v červnu 1998 ve Vídni blažohřešena.

Po roce 1989, po dvou předcházejících kostelích, po saleziánském kostele zasvěceném Panně Marii, pomocnici křesťanů v Žabovřeskách a klášterním kostelíku v Soběšicích dostanou Brňané další sakrální stavbu. V pořadí už čtvrtý kostel by měl potom vyrůst na panelovém sídlišti v Brně-Líšni.

Popřejme tedy nově stavěné budově kostela v Brně-Lesnė, aby byla se všemi potřebnými souvislostmi pomalu zdárně dokončována a mohla tak dobře sloužit věřícím i širší veřejnosti. Kostel se nepochybně zařadí mezi tradičně kvalitní architekturu různorodých moderních staveb města Brna.

František Vícha

Pro článek čerpáno z diskuze s Ing. arch. Štěpánem, z materiálů Biskupství brněnského a z archivu Biskupství brněnského v Rajhradě.

OSOBNOSTI BRNA, NAROZENÉ V ÚNORU

JAN JINDŘICH

* 12. 2. 1322 Mělník

† 12. 11. 1375 Brno

Markrabě moravský z rodu
Lucemburků

Byl druhorozeným synem Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny. Podobně jako jeho bratr, budoucí císař Karel IV, byl odloučen od matky a v pěti letech poslán na výchovu do Tyrol. Dostalo se mu pravděpodobně obdobné péče jako o 6 let staršímu bratrovi ve Francii. Jan Lucemburský již v té době dojednal s korutanským vévodou a tyrolským hrabětem Jindřichem sňatek svého mladšího syna s Jindřichovou dědičkou, o čtyři roky starší Markétou Tyrolskou (zvanou Maultasch-Pyskatá). V září 1330 se v Innsbrucku konala svatba devítiletého a dvanáctileté. O pět let později, po smrti svého tchána, už byl Jan Jindřich spolu se svou manželkou alespoň formálně vládcem v Tyrolích. Úsilí významně rozšířit lucemburské panství o takto získaná území se však nenaplnilo. Mladický Jan Jindřich nezískal skutečný respekt rakouské šlechty, jeho již dospělá manželka měla navíc jiné ambice: provdat se za Ludvíka Braniborského, syna císaře Svaté říše římské Ludvíka IV. Bavora. Obvinila Jana Jindřicha z impotence, což byl v té době ve vyšších kruzích legitimní důvod k rozvodu. Domluvila se s tyrolským pány i Ludvíkem Bavořem a nechala se vyhlásit jedinou vládkyní země. Když se její manžel bránil, na podzim 1341 vyvolala skandál, jaký neměl v tehdejší Evro-

pě období: Když se Jan Jindřich vrátil z lovu, nebyl vpuštěn do žádného z tyrolských hradů a musel zemi s hanbou opustit. Císař Ludvík Bavor (ještě před souhlasem papeže) manželství rozvedl a Markéta si vzala Ludvíka Braniborského (rozvod nabyt oficiální platnosti až roku 1349). Jan Jindřich se po krátkém pobytu v aquilejském patriarchátu vrátil do Čech. Byl čas od času pověřován správními i vojenskými úkoly, zplodil nemanželského syna Jana a hlavně čekal na rozvázání svého manželství s Markétou Tyrolskou aby se mohl znovu legálně oženit. Jeho druhou manželkou se stala koncem roku 1349 dcera opavského vévody Mikuláše II. Markéta Opavská. Měli spolu 6 dětí. Když na konci 60. let ovdověl, oženil se ještě dvakrát: s Markétou Rakouskou (shodou okolností vdovou po synovi Markéty Tyrolské) a Alžbětou Oettingenskou.

Na přelomu let 1349-50 obdržel Jan Jindřich od bratra Karla IV. jako léno markrabství moravské s podmínkou, že pokud budou Karlovi potomci po meči živi, nebudou se potomci Jana Jindřicha domáhat trůnu. Jan Jindřich se zavázal k všestranné podpoře Karlovi. Svým závazkům věrně dostal a po celý život byl bratrovi spolehlivou oporou. Morava se stala v době jeho vlády pevným a klidným zázemím Koruny. Listina, dokládající slavnostní akt, byla podepsána v Praze 26. prosince 1349. Přítomni byli i brněnský rychtář a 4 přísežní konšelé. Mladý moravský markrabě si za sídelní město zvolil Brno, kam přijel s manželkou, tchánem a početným doprovodem. Lesku dodala přítomnost samotného Karla IV. (ten se však vrátil urychleně do Prahy po zprávě, že se mu narodil syn). Markraběcí manželé se ubytovali v domě na nároží Mečové ulice a Rybného trhu (dnešní Dominská náměstí), kde stávala mincovna. Postupně učinil Jan Jindřich svou markraběcí rezidencí Špilberk a zřídil zde dvůr s výsádním postavením. Svůj dvůr měla i markraběnka. Hustě osídlená Morava, která zabírala třetinu království a měla kolem třičtvrtě milionu obyvatel, získala na 60 let takřka samostatnou správu. Moravský markrabě měl téměř všechny panovnické pravomoci s výjimkou otázek války a míru. Jan Jindřich spravoval svě-

řené léno pevnou rukou a úspěšně usiloval o jeho hospodářský rozkvět i o zmnožení markraběcího majetku. Brno využívalo svého snadného přístupu k markraběti, v letech 1350-1396 dostalo 28 zeměpanských privilegií. Tak například kupci z Rakous, Uher a Polska měli nařídáno projíždět na svých cestách Brnem, čímž město upevnilo své postavení v zahraničním obchodě. Získalo také celou soustavu povolení výročních trhů, roku 1357 čtrnáctidenní jarmark od neděle před popeleční středou. Původní proticechovní politiku z 50. let změnil markrabě v letech 1361 a 1367 na podporu cechům, které (např. nožíři a zlatníci) získaly tzv. statuta-řády, zavazující řemeslníky k organizování v daném odvětví. Tím přibrzdil narůstající vliv rodového patriciátu. V polovině 14. století se Brno postupně stalo odvolacím právním střediskem pro řadu okolních měst, městeček a vsí. Mělo pro tuto důležitou správní funkci k dispozici tzv. Právní knihu písaře Jana, jednu z nejvýznamnějších památek psaného středověkého městského práva v českých zemích. Brno za vlády Jana Jindřicha prožívalo období největšího rozkvětu ve svých starších dějinách. Rozrostla se jeho předměstí, počet obyvatel dosáhl 8 000. Tvářnost města obohatila řada významných staveb. Již v únoru 1350 ohlásil nový markrabě úmysl založit klášter u sv. Tomáše pro augustiniány. Odškodnil „konkurenční“ kostel sv. Jakuba a povolení ke stavbě získal v červenci 1356. Daroval klášteru (kam přišlo 42 řeholníků) i kostelu sv. Tomáše mnohé polnosti a nemovitosti, přiměl město, aby jej osvobodilo od městských berních břemen. Kostel pak určil jako místo posledního odpočinku moravských Lucemburků. Roku 1375 založil Jan Jindřich druhý klášter pro kartuziány v dnešním Králově Poli. Oba řády jsou zaměřeny na pěstování vzdělání, teologie a literatury, markrabě měl své stavitele, na markraběcím dvoře vydržoval hudebníky, Právní kniha písaře Jana patří i k pozoruhodným uměleckým památkám. O tom, že Jan Jindřich přikládal značnou váhu vzdělání a kultuře však svědčí zejména skutečnost, že jeho nejstarší syn Jošt patřil k nejvzdělanějším panovníkům své

Dokončení na str. 6.

Dokončení ze str. 5.

doby. Brno sice za vlády Jana Jindřicha získalo mnoho výhod, zeměpán je současně zatížil značnými finančními odvody (často ve prospěch Karla IV.). Provoz dvora, byť nijak zvlášť luxusního, také nebyl právě levný, a město se silně zadlužilo. Z dluhů se vzpamatovalo až za Václava IV.

Jan Jindřich se až do své smrti aktivně a loajálně podílel na politice svého bratra. Ve svém testamentu rozdělil markraběcí majetek mezi své tři syny, kteří měli právo užívat titul markrabě moravský. Správu země svěřil nejstaršímu Joštovi. Po otcově smrti však mladí Lucemburkové rozpoutali dlouhé období krvavých sporů a válek o dědictví a moc. Pro Moravu nadlouho skončila šťastná doba míru a stability.

SEVERA, Václav František

*** 3. 9. 1853 Doubravice**

(okr. Chrudim)

† 29. 3. 1938 Cedar Rapids

(Iowa, USA)

**Českoamerický podnikatel,
mecenáš, zakladatel Americké
domoviny v Brně**

Prezident Masaryk udílením Řádu Bílého lva rozhodně neplýtval, Václavu Františku Severovi jej však udělil. Celý život tohoto Američana občanstvím, současně však Čecha myšlením a skutky, provázelo úsilí být i ze zámoří prospěšný své vlasti.

Václav František Severa odešel v 15 letech z malé vesnice, kde se narodil, za starší sestrou do Spojených států amerických. Aby jí nebyl na obtíž, ve dne pracoval, po večerech studoval na střední škole. Po absolutoriu

nastoupil v lednu 1867 jako lékárenský praktikant v Belle Plaine. V září 1880 se odstěhoval do města Cedar Rapids, kde si otevřel vlastní lékárnou. Díky jeho schopnostem, energii a podnikavosti se skromná výroba domácích léků (sirupů, mastí, čajů, balzámů) postupně rozrostla na prosperující velkovýrobu „rodinných přípravků“ a když se změnila na společnost, V. F. Severa se stal předsedou úspěšné firmy. Oženil se s Josefínou Dusilovou z Cedar Rapids a svým dětem, Lumírovi a Zulíně, dopřál nejlepší možné vzdělání. Syn převzal otcův závod jako vysokoškolsky graduovaný chemik a lékárník.

Severa starší se stal podílníkem i mnoha dalších podniků, byl jedním ze zakladatelů česko-americké spořitelny, pozdější American Trust and Saving Bank, pomohl založit Iowa Electric Light and Power co., pojišťovnu v Cedar Rapids a další. Nezapomněl na skromné začátky svého vzestupu ani na zemi, odkud pocházel. Ze svého rozsáhlého jmění podporoval humanitární i kulturní aktivity v česko-americkém prostředí i ve staré vlasti. Financoval vybudování české školy v Cedar Rapids, roku 1894 dal podnět k založení Dámské matice školské, Českého čtenářského spolku, o tři roky později byl spoluzakladatelem (s prof. Bohumilem Šimkem) Matice vyššího vzdělání, která poskytovala finanční i morální podporu chudým nadaným dětem krajanů. Město Cedar Rapids se Severovým přičiněním stalo významným krajanským kulturním centrem. Severa byl současně zakládajícím členem Československých spolků v Americe a Jednoty Západní českobratrské. Za první světové války podporoval český zahraniční odboj. Už před ní navštívil i s rodinou Čechy. Uvědomil si problémy, které novému státu nastanou s výchovou a vzděláním nemajetných válečných sirotků. Zamýšlel pro ně, zejména pro potomky čs. legionářů, vybudovat alespoň jeden moderně pojatý výchovný ústav bez rakouské polovojenské drezúry, který by podchytil alespoň zlomek mládeže mezi 14 - 18 lety, dal jim materiální a lékařskou péči, vzdělání, příležitost k vyučení. Usnadnit vstup do života měl podle jeho v té době průkopnické myšlenky i tělesně postiženým a dívkám. V roce 1921 založil V. F. Severa částkou 50 tisíc dolarů nadační fond na vybudování takového zařízení. Mezi několika

uchazeči zvítězilo Brno nabídkou parcel na návrší Kociánka v Králově Poli. Stála zde již nemocnice pro tělesně postižené děti, poloha uprostřed státu byla výhodná pro všechny části republiky. Město Brno darovalo pozemek a ihned začala stavba prvního domu. Byl slavnostně otevřen 28. října 1925, k výročí vzniku samostatného státu. Severa zároveň rozvinul rozsáhlou činnost na podporu ústavů. Jednota amerických přátel v Cedar Rapids vydala prohlášení k Čechoameričanům, propagující Severovy projekty. Na různých místech v USA se zakládaly odbočky Jednoty, jejími činnými členy se staly i krajanské časopisy. Severa měl přitom jedinou podmínku: Humánní projekt ústavů měl stát zcela mimo politické strany a církve. Nešlo přitom jen o vybudování samotných zařízení s dílnami, učebnami, internáty, s potřebným zázemím, tělocvičnami, hřišti, ale také o jejich udržení v provozu. K Severovu základnímu daru se přidal výtěžek sbírek, které mecenáš organizoval v Americe. O vydržování ústavů se mělo postarat město Brno za přispění československé vlády. Severa se dočkal postavení prvního pavilonu na svahu Kociánky i otevření dalšího pro dívky v roce 1928. Nesly název Americká domovina. Jejich zakladatel chtěl do vlasti přenést to nejlepší, co sám v Americe poznal a ocenil, demokratické zásady v duchu masarykovských snah, možnost stejné šance pro každého bez ohledu na sociální původ. V žádném případě nemělo jít o násilnou amerikanizaci, nýbrž o inspiraci metodami, které vedly k výchově svobodných, sebevědomých, v duchu demokracie jednajících občanů. Severa našel ve staré vlasti názorově blízkého spolupracovníka, Masarykova přítele, senátora Františka Veselého, který se stal místopředsedou kuratoria Americké domoviny. Čestné předsednictví přijala na Severovu prosbu Alice Masaryková.

V Brně mělo podle Severových plánů vzniknout několik dalších budov se stejným posláním jako Americká domovina, toho se však už nedočkal. Nad jeho rakví řekl v českém proslovu pastor Husova kostela v Cedar Rapids Josef Břeň: „Měl úspěch fenomenální, ale nepřestal být prostým člověkem, nevyvyšujícím se nad druhé. Do smrti zůstal Čechem, jakých bychom si přáli více.“

Náš kvíz

Máte rádi vědomostní tréninky paměti?

Sledovali jste sérii článků v loňském ročníku Brněnského seniora (č. 2, 3, 4, 5/2019) k 100. výročí naší měny?

Dovolujeme si vám nabídnout několik otázek historie peněz. V závěru předkládáme správné odpovědi. Přejeme příjemnou zábavu.

OTÁZKY - ODPOVĚDI.

OTÁZKY:

1. Jmenujte některý z hornických regionů, kde se u nás těžili stříbro a zlato.

2. Jmenujte alespoň tři názvy mincí, kterými se dříve na našem území platilo.

3. Posuďte, který z našich panovníků posílil velmocenskou pozici českého státu, zejména využitím mimořádně bohatých ložisek stříbrné rudy v okolí Kutné Hory:

- Václav I.
- Václav II.
- Václav III.

4. Víte, kolik váží jedna zlatá cihla (tzv. zlatý svitek)?

5. Víte, který panovník zahájil ražbu zlatých mincí na našem území?

6. Které město ve středověku bylo považováno za královskou pokladnici?

7. Posuďte, ve kterém století získala mincovna v Kremnici privilegium k těžbě drahých kovů a k celouherskému mincovnictví:

- Ve 12. století
- Ve 14. století
- V 16. století

8. Jmenujte měnu, která se vyskytovala na Moravě za Jošta, markraběte moravského, podle uděleného měnového regálu.

9. Nástup Habsburků na český trůn znamenal první pokusy o sjednocení měny v zemích rakouského „soustátí“ a další změny od tolarové stříbrné přes zlatníkovou konvenční ke korunové měně v průběhu 16. – 19. stol.

Jmenujte konkrétní kroky, ke kterým v té době došlo, za kterých panovníků.

10. Uveďte jména nejvýznamnějších autorů návrhů prvních československých bankovek a státovek

11. Po měnové reformě 1918.

12. Kdo se nejčastěji na našich bankovkách vyskytuje (uveďte alespoň 4 historické osobnosti)?

13. Uveďte, která mince se stala symbolem československé měny?

14. Uveďte jména historických osobností, jejichž portréty jsou vyraženy na dvacetikorunových mincích.

Jmenujte: a) Nominální hodnotu pamětní bankovky (2019)

b) Osobnost bankovního sektoru, znázorněnou na tomto platidle.

c) Jaký symbol znázorňuje dívčí tvář na této bankovce.

15. Co znázorňuje pamětní zlatá mince (rok 2019)?

ODPOVĚDI:

1. Pošumaví, Krušnohoří, Jesenicko, Jáchymovsko, Kutnohorský je čtrnáctou památkou, zapsanou do seznamu kulturního dědictví UNESCO.

2. Denáry, brakteáty, pražské groše, tolary, florény, dukáty.

3. Václav II.

4. 400 trojských uncí = 12,4 kg.

5. Jan Lucemburský (1325) nechal razit tzv. florény, posléze Karel IV. dukáty.

- Stříbro: Václav I.
- Kutná Hora: Václav II.
- Praha: Karel IV.

7. Ve 14. století roku 1325

8. Jáchymovské tolary, čtvercové, drobné mince markraběte Jošta a pánů rodu Šliků, uherské dukáty.

9. Rušení měnových regálů – Ferdinand I., zavedení konvenční měny a korunové měnové soustavy – Marie Terezie, vytvoření spořitelny a založení a vytvoření prvních akciových a hypotečních bank – František Josef I.

10. Státovky: Alfons Mucha a Max Švabinský (1931 – 1934).

Bankovky: Karel Svoboda a Cyril Bouda (40. a 50. léta).

11. Jan Žižka, Jan Ámos Komenský, T. G. Masaryk, František Palacký, Bedřich Smetana, M. R. Štefánik, Alois Rašín.

12. 1 Kč (jedna koruna československá) – návrh Marie Uchytlová Kučová s motivem klečící ženy, sázející lipovou ratolest.

13. T. G. Masaryk, E. Beneš, M. R. Štefánik, Alois Rašín, Vilém Pospíšil, Karel Engliš (2018).

- 100 Kč
- Alois Rašín
- Dívčí tvář jako symbol republiky v pozadí s budovou Státní tiskárny cenin v Praze.

15. Na lící straně je logo České národní banky, na rubové je znázorněn český lev se slovenským srdečním štítem.

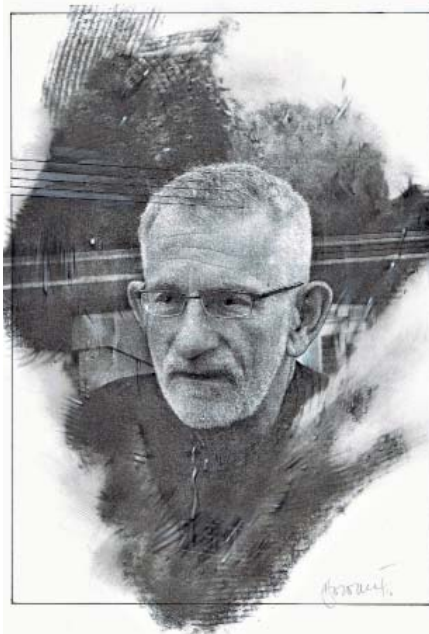
ZÁVĚR

Autorka děkuje touto cestou Ing. M. Sokolové a Bc. A. Novotné z České národní banky, pobočka Brno, Rooseveltova za zapůjčenou odbornou literaturu.

PhDr. Jana Vrabcová

Miloš Štědroň

Hudební skladatel, hudební vědec a teoretik, vysokoškolský pedagog, literát, výrazná osobnost (nejen) brněnské kultury. Takový výčet aktivit by se dal rozdělit mezi několik lidí, **prof. Miloš Štědroň** je ale vpravdě renesanční člověk a své portfolio energicky zvládá, navíc s osobitým humorem. Zůstaneme-li u hudby, má na kontě celou řadu skladeb vokálních, symfonických, operních, muzikálů i scénických hudeb pro divadlo i film (jen těch je kolem 80). Blízko má i k hudbě pro lidové nástroje. Patří k zakladatelům Divadla na provázku (později Husa na provázku). Je spoluautorem (s přítelem Milanem Uhdem) dnes už legendární Balady pro banditu. Jeho tvorbu ovlivnilo celoživotní okouzlení Leošem Janáčkem i hudbou 20. století, také renesanční (Monteverdi) a barokní. Dostalo se mu mnoha ocenění, vedle těch z oboru také bronzová a stříbrná medaile MU, Cena

města Brna a Cena Jihomoravského kraje. A přidejme i zajímavosti: pan profesor Štědroň píše rukou, od mládí je vegetarián a už léta vypadá pořád stejně. Dne 9. února oslaví 78 let. (čip)
Autor grafiky: František Borovec

Předběžný návrh zájezdů na první pololetí r. 2020

Po Velikonocích, tj. 20. dubna se vypravíme do zvonařské dílny paní Dittrichové v Brodku u Přerova, odtud do barokního chrámu Očišťování panny Marie v Dubu nad Moravou s unikátními varhanami a velmi smutnou historií. Zájezd zakončíme na Tovačovském zámku se Spanilou věží, nejvyšší v republice a nejstarší renesanční památkou u nás.

V červnu zajedeme do Polska,

na výstavu květin v Paczkově (něco jako naše Flora), do lázní Ladek a na zpáteční cestě se zastavíme v lázních Jeseník, abychom se osvěžili v pocitovém areálu.

Jednáme i s panem Dr. Václavem Větvíčkou o návštěvě zámku a hlavně parku ve Štítně.

Podrobnější údaje budou uvedeny v dalších číslech BS.

Ing. Milada Leichmannová

POZVÁNKA NA JARNÍ ZPÍVÁNÍ PRO ZDRAVÍ

kteřou pořádá Základní organizace Seniorů ČR Brno-Žabovřesky,
ve spolupráci s Nadací Zdraví pro Moravu s podporou městské části.

v sobotu 7. 3. 2020 v 16 hod. v KD Rubín

Zahraje cimbálová muzika Vinár z Veletin a ženský sbor
hrají a zpívají oblíbené slovácké písničky.

Vstupné 50 Kč

Vycházky u březnu 2020

- 2. 3. Mendlovo nám. - trolejbus 37, zastávka Jírovceva, dub Troják, Stará dálnice odjezd 9.08
- 9. 3. Obřany, konečná tramvaje č. 4, kolem řeky Svitavy přejít železný most proti proudu řeky a poté na železniční most a do Bílovic odchod 9.00
- 16. 3. Zastávka Svratecká, tram. č. 1 a 3, kolem řeky do Pisárek. odchod 9.00
- 23. 3. Štefánikova čtvrť, autobus č. 57 směr Ořešín, výstup rozcestí, vycházka do Ořešína. odjezd 9.14
- 30. 3. Mendlovo nám. trol. 37 zast. Jírovceva, rezervace konikleců, Myslivna, Pisárky odjezd 9.08

Vycházky u dubnu 2020

- 6. 4. Zast. tramvaje Milosrdní bratří, lanová dráha, směr Pisárky, Antrophos odchod 9.00
- 13. 4. Velikonoční pondělí, zast. Přístaviště, vycházka kolem přehrady směr Osada a zpět odchod 9.00
- 20. 4. Maloměřický most, tram. č. 4, kolem Svitavy, Cacovické nábřeží, Obřanský most odchod 9.00
- 27. 4. Komín, kon. zastávka trol. 36, směr Medlánky na aut. č. 41, odjezd z České-Brandlova v 8.47 odchod 9.15

PRÁVNÍ PORADNA

pro členy Svazu důchodců,
Běhounská 17

Únor

11. 2. 2020 a 25. 2. 2020

Březen

10. 3. 2020 a 24. 3. 2020

Duben

7. 4. 2020 a 21. 4. 2020

Květen

5. 5. 2020 a 19. 5. 2020

Červen

2. 6. 2020 a 16. 6. 2020

Opět vždy v úterý

od 9.00 do 13.00 hodin.

Brněnský senior - Seniori ČR, z.s., MěO Brno, IČO 69706824

Adresa vydavatele: Běhounská 17, 602 00 Brno • Tel: 545 575 257, mail: svaz.duchodcu.brno@seznam.cz, webové stránky: www.duchodcibrno.cz • Editorka: Ing. Milena Leichmannová, další členové redakční rady: Libuše Gottwaldová, Bohumil Hlaváček, Mgr. Alena Kudličková, Mgr. Jana Čipáková, PhDr. Jana Vrabcová, František Borovec • Redakční uzávěrka 15. 1. 2020, vyšlo 10. 2. 2020 • Uzávěrka dalšího čísla 15. 3. 2020
Za obsah zveřejněných materiálů odpovídá autor. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. • Reg. číslo MK ČR E 12164 • Tisk a sazba: Protis, spol. s r. o., Podolí 115; e-mail: protisso@volny.cz, www.protisso.cz